

EL JACIMENT PALEOLÍTIC DE CAL COIX (MAÇANET DE LA SELVA)

SITUACIÓ

El jaciment prehistòric a l'aire lliure de *Cal Coix* està situat en les estribacions hercinianes de la Serralada Litoral, al nord-oest del Mont Barbat, a una altura de 180 m. sobre el nivell del mar i a uns 100 metres a l'oest del primer hectòmetre del Qm. 697 de la carretera de Madrid a França, que coincideix amb l'Hostal de Cal Coix.

Forma part del municipi de Maçanet de la Selva, ja a prop del de Tordera i de la ratlla divisòria entre La Selva i El Maresme. El terreny de *Cal Coix* és de granit descompost (gresa o sauló), travessat per filons de quars cristal·lí (F. Riuró, 1953-1954, pàgs. 308-309). Les seves coordenades geogràfiques són 6° 25' 50" de Longitud est i 41° 44' 40" de Latitud nord al mapa 1/50.000 de l'Institut Geogràfic i Cadastral, full 365 (Blanes).

HISTÒRIA

El jaciment arqueològic fou descobert per Francesc Riuró el 22 de gener de 1948. F. Riuró visità l'estació repetides vegades, alguna d'elles amb Miquel Oliva i amb Josep M.ª Corominas, i ingressà tots els materials que recollí, uns 130 fragments, en el Museu Arqueològic Provincial de Girona (Palol, 1948, pàg. 271).

F. Riuró publicà els materials que trobà en un interessant i complet article que hem tingut molt amb compte, acompanyat de bons dibuixos que comprenien la totalitat dels útils (F. Riuró, 1953-1954). Formaven el material més vistent aportat per F. Riuró, un magnífic ganivet, trencat en 4 troços, recollit en un àrea d'un metre quadrat, de sílex melat, secció trapezoidal i talla perfecta (CC-1); la part central d'una punta de fletxa amb peduncle i aletes molt

desenvolupades, de retoc pla i invasor (CC-2), i un perforador-punta de doble dors, molt allargat, fet amb retoc abrupte directe al costat esquerre i abrupte invers al dret (CC-3). A més d'aquests tres útils, hi havia 10 probables burins, 2 raspadors nucleiformes, 2 rascadores carenades, 2 ascles talladores, 6 fulles o fragments de fulla, 1 ascla de cristall de roca, 3 útils sobre còdol de quars, 6 ribots o raspadors nucleiformes més, 3 ascles amb cops de buri i un fragment de palet polit (F. Riuró, 1953-1954, pàg. 309).

En els anys següents a la publicació d'aquest article va continuar la prospecció i recollida de materials, els quals es van anar acumulant als magatzems del Museu Arqueològic Provincial de Girona. Francesc Riuró, Joan Sanz Roca, J. M.ª Codina Bagué, Lluís Esteva, Miquel Oliva, Francesc Reixach, Beltran, Turon i d'altres col·laboradors del Servei d'Investigacions Arqueològiques van participar en aquesta tasca.

Unes breus notícies d'aquestes noves troballes foren donades per L. Pericot i M. Oliva (1952, pàg. 360) i M. Oliva (1959, pàg. 386; 1960, pàg. 74 i 1954, pàgs. 25 i 26). En la darrera notícia, M. Oliva anunciava un catàleg complet dels materials, que mai no li va ésser possible confeccionar: «A lo largo del año han sido varios los hallazgos, ya que en repetidas ocasiones, siempre de paso, han sido aprovechados algunos momentos para llevar a cabo nuevas exploraciones en este yacimiento, recorriendo el terreno por tratarse de una estación-taller de superficie. La acción de la lluvias y el correr de las aguas por la vertiente occidental del pequeño montículo ponen al descubierto esquirlas, lascas, raederas, buriles, microburiles y hojas de sílex retocadas; además de algunas cuarcitas y cantos redondeados cortados, que van siendo recogidos pacientemente para incorporarlos a las primeras series de hallazgos de material que, desde el descubrimiento de la estación en 1948 por F. Riuró, vamos todos recogiendo para, al final, formar un catálogo de todo lo aparecido. También en la cima del altozano hay que señalar una estación ibérica que proporciona escasos y muy rodados fragmentos de cerámica vulgar» (M. Oliva, 1960, pàg. 74).

La prematura mort de Joan Sanz Roca, el més actiu dels prospectors, i més tard la de Miquel Oliva va estroncar aquests treballs, que segurament haurien portat a descobrir les indústries lítiques de La Selva, a l'escampar-se cada vegada més lluny del nucli inicial de 40 a 60 m. de diàmetre senyalat per F. Riuró (1953-1954, pàg. 30).

Hem pogut veure en una etiqueta que acompanyava materials poc significatius com J. M.ª Codina Bagué (15 i 24-IX-1967) senyala una nova estació a l'altra costat de la carretera, per darrera de l'Hostal de Cal Coix. En general s'adverteix en part dels últims materials recollits una més gran abundància de quars tallat i la presència d'unes poques peces que difícilment podem fer sincròniques de les primeres troballes de F. Riuró.

Alguna vegada que ens hem aturat a *Cal Coix* hem pogut comprobar com el jaciment inicial encara no és exhaurit, ja que és possible recollir indústria en quars i en sílex.

Hem numerat i inventariat tot el material de *Cal Coix* que guarda el Servei d'Investigacions Arqueològiques, de CC-1 a CC-2853, fragments de ceràmica inclosos, respectant l'ordre en què fou ingressat. Els primers números es corresponen amb les troballes publicades per F. Riuró i amb la numeració que els atorgà a les figures que acompanyaven el text.

Gabriel Alcalde i Julià Maroto ens han ajudat a numerar i inventariar una gran quantitat d'indústria lítica. Els ho agraïm sincerament.

INTERPRETACIONS

Al 1953-1954, F. Riuró ja senyala les dificultats que comporta l'estudi d'una estació superficial com és la de *Cal Coix* per a una correcta determinació cronològica i cultural, i més encara en un jaciment on la talla és grollera i poc típica.

Li semblà que la indústria menys significativa podria formar un conjunt unitari amb el ganivet de sílex melat, que es pot relacionar amb les fulles de sílex de la necròpolis de *Pinell* (Castell d'Aro) i amb les de sepulcres no megalítics que correspondrien a la Cultura d'Almeria. També la punta de fletxa amb peduncle i alètes tindria paral·lels amb les portugueses d'un moment avançat proper al de *Los Millares*. Per altra banda, el perforador podria haver servit per foradar les peces de collar que tant abunden a la Cultura d'Almeria.

Els altres útils, burins, burins-raspadors, peces amb cops de burí, ascles i material en quars, no desdirien d'aquesta cronologia, i tot plegat es podria atribuir al començament de l'Edat del Bronze, a un moment paral·lel a la Cultura d'Almeria, immediatament anterior al de *Los Millares* (Riuró, 1953-1954, pàg. 313). Com que d'a-

questa cultura només coneixem els enterraments, sense que s'hagi detectat mai el Nord de Catalunya cap lloc d'habitació, difícilment es pot establir una cronologia més ajustada (Riuró, 1953-1954, pàg. 314).

En canvi, J. M.ª Corominas pensava que *Cal Coix* era un poblat del qual no queda més rastre que la indústria lítica, i que per l'absència de ceràmica i la tipologia dels útils es podria atribuir al Mesolític, malgrat la presència del ganivet i de la punta de fletxa de peduncle i aletes, que serien indubtablement més tardans (Riuró, 1953-1954, pàgs. 114-115). Els mesolítics de *Cal Coix* serien diferents del que habitaren *Mollet I* (Serinyà) —en aquests moments encara no s'havia identificat la indústria de *Mollet I* com mosteriana—, i en canvi es relacionarien amb els que s'instal·laren, poc intensament, a les capes post-solutrianes del *Reclau-Viver*, els quals fabricaren geomètrics (Corominas, 1953, pàg. 147). Probablement J. M.ª Corominas es basà en la presència del petit perforador —un micròlit—, i d'un microburí —en realita un burí petit, que no te res a veure amb els veraders micro-burins—.

Consultat el Dr. Pericot, opinà que a *Cal Coix* no hi ha elements mesolítics, però sí de tradició paleolítica, i que el jaciment es podria atribuir a un Neolític Antic de tradició Paleolítica, diferent del que conté micròlits (F. Riuró, 1953-1954, pàg. 315).

M. Oliva (1960, pàg. 74) era de la mateixa opinió que F. Riuró: el jaciment podia haver pertangut a la gent de la Cultura d'Almeria en les seves incursions cap el Pirineu, mentres noves peces no ho desmentissin.

Nosaltres de bell antuvi estàvem d'acord amb F. Riuró i M. Oliva pel que fa a la cronologia, si bé no gosàvem atribuir el jaciment a cap cultura determinada, ja que avui difícilment s'accepta l'existència de la cultura d'Almeria en una zona tan allunyada del seu focus d'origen. Amb F. Riuró pensàvem que no es podien separar les peces CC-1 i CC2 (ganivet i punta de fletxa) de l'altre material en un jaciment tan petit i aïllat com el que ell va localitzar (Riuró, 1953-1954, pàg. 315), i tampoc donàvem cap importància a la manca de ceràmica, que bé hauria d'existir al començament de l'Edat del Bronze. Si bé se n'ha conservat d'ibèrica en el punt més alt del lloc, creiem que el temps hauria influït en la seva desaparició, ja que el terra és granític. L'aciditat de la terra l'hauria malmesa igual que a *Can Crispins* i a tants d'altres jaciments de La Selva. La ibèrica ens hauria arribat pel fet d'ésser més moderna i més ben cuita.

Estem d'acord amb J. M.ª Corominas en pensar que *Cal Coix* fou un poblat del qual n'ha desaparegut tot altre senyal que no sigui la indústria lítica, més que no pas un taller de fabricació d'eines de quars i sílex a l'aire lliure. Dificilment hi podia haver un taller en un lloc on no n'hi ha en estat natural, com tampoc a les rodalies de la zona que ens ocupa en aquest treball. En canvi el quars hi és abundant, però a la Comarca de La Selva ho és per tot arreu, i per tant la presència de filons de quars no seria cap determinant per l'establiment d'un taller. L'elevat percentatge d'útils dins de la indústria lítica avala la presència d'un poblat a *Cal Coix*.

Tot això estava d'acord amb la cronologia que atorgàvem a *Can Crispins* (Llagostera), del Neolític Final o del Bronze inicial, ja que creïem que els dos jaciments eren comparables favorablement en molts aspectes. Tot i això, *Cal Coix*, un cop analitzats tots els seus materials, presentava un elevat percentatge de burins (44'4 %), que faltava a *Can Crispins*. Aquests burins, tant per llur percentatge com per llur tipologia fan de *Cal Coix* un jaciment únic a Catalunya, al qual, en definitiva, haurem de considerar aurinyacià com el de *Can Crispins*, però d'una facies molt particular i evolucionada.

Per a intentar una determinació cronològica i cultural nosaltres ens trobem avui amb vàries dificultats que no podem desconèixer. El primer lloc, si al 1954 F. Riuró pogué estudiar un jaciment reduït i aïllat, d'uns 40 a 60 m. de diàmetre, en les noves aportacions fetes fins al 1967 desconeixem exactament si tots els materials corresponen a aquesta zona primitiva o bé si una part són de llocs més allunyats. Per l'aspecte dels materials que hem anat estudiant atentament creiem que la major part es poden referir a aquest nucli primer. Ho confirmaria el constant domini dels burins que hi va notar F. Riuró. Algunes poques capsas, i per això hem tingut interès en respectar en l'inventari l'ordre d'ingrés al Museu Arqueològic de Girona, contenien només indústria en quars, i és precisament en aquestes capsas on hi ha unes poques peces que potser no es poden relacionar amb l'altre material. Dos magnífics discoides en quars, una sobre ascla (CC-886) i l'altre nucleiforme (CC-2248), un ascla amb extraccions centrípètes a la cara ventral (CC-2253) i altres útils ens farien pensar més aviat en indústries arcaïques, encara que cal tenir en compte que no forçosament les hem d'excloure.

Si aquestes peces, com també algunes ascles lexallois en pòrfid senyalarien intrusions anteriors al moment senyalt per F. Riuró,

l'altra dificultat ve donada per l'existència d'intrusions posteriors: ceràmica ibèrica, a torn i a mà, que podria procedir d'un establiment al lloc més alt de la muntanya (M. Oliva, 1960, pàg. 74), vidre, una moneda, un troç de molí de mà de pedra sorrenca (Pericot, 1952, pàg. 560), un ganivet de ferro, una peça de collar de vidre antic, un pedrenyal d'arma de foc, etc. Però tot això és fàcilment des triable de la indústria lítica, amb la qual no pot tenir res a veure. Impossible seria en canvi separar d'entre els fragments molt petits i rodats de la ceràmica a mà aquella que podria haver estat contemporània de part de la indústria lítica, en el cas que n'hi hagi.

L. Pericot i M. Oliva senyalaren expressament un nou jaciment ibèric descobert a *Cal Coix*, amb ceràmica a torn vermella, ceràmica de la costa catalana, vasos ovoides grans o de forma tronco cònica i un fragment de molí de mà de pedra sorrenca (1952, pàg. 360). A aquest jaciment proper a *Cal Coix*, i que deu ésser el mateix que M. Oliva senyala en el punt més alt del puig, hem de referir tota la ceràmica a mà i a torn, insuficientment indicada la seva procedència amb la signatura massa general de *Cal Coix*. F. Riuró insistí en l'article inicial que mai, en les repetides vegades que va ésser visitat el jaciment estrictement, no va ésser trobada ceràmica, tot i que ell defensava una data de l'inici de l'Edat del Bronze per al jaciment.

En una capsula amb materials de *Cal Coix* deixà M. Oliva una nota sobre un dia de prospecció, potser un dels últims, que dóna llum sobre la visió que ell tenia del problema, i que ens sembla interessant reproduir aquí:

«*Cal Coix*. Nueva exploración del yacimiento después de mucho tiempo de no visitarlo. El día 25 de marzo de 1972, sábado, por la tarde, vamos a *Cal Coix* en compañía de los amigos José M.ª Canal, Bedoya, ambos de la Delegación de Hacienda, de Gerona; también con Juan Vallespín y Raurell y Francisco Reixach Cabratosa, en compañía del suscrito.

Ya a pocos metros de la carretera, entrando en el bosque, hallé la primera pieza, lasca desconchada de calcedonia? (es la más grande, blanco-verdosa). Y ya nada más llegar a las descomposiciones del granito de la formación *xelió* en el país, donde aparecieron algunas piezas más líticas. También por las cercanías, algunos de los fragmentos cerámicos, rodados y entre ellos los más desmenuzados.

Y casi en la cima es donde, en el mismo camino, se encontró

el restó, más o menos agrupado y muy próximos algunos sílex de otros.

Llegados a la cima, cuando ya el rellano y antes de comenzar la vertiente contraria, no se encuentra sílex alguno, y sí mayor abundamiento de fragmentos cerámicos, lo que parecería demostrar que la estación de sílex, cabaña o cabañas, etc. estaría situada en la vertiente occidental, más o menos por donde los hallamos en ocasiones anteriores, y no rebasaría la cima. De dicha vertiente, los arrastres pluviales han conducido otros o parte de los sílex hacia la vertiente.

La estación de la cerámica ibero-romana, estaría precisamente en lo alto, aparte del lugar de los sílex. Es claro que un trozo de dicha cerámica, a mano, podría acaso ser contemporánea de las piezas líticas.

Un trozo de basalto estaba en el lugar de los sílex, acaso fragmento de algún molino, otros se ven en la vertiente próximos a la carretera. 25 marzo 1972. M. Oliva Prat».

DIAGNÒSTIC

Al 1953-1954, F. Riuró publicà 44 útils, a més de les ascles i esquerdissos. D'aquests útils, una bona part tenen cabuda a la llista tipològica de G. Laplace. Nosaltres els estudiarem conjuntament amb les aportacions posteriors al 1954. Cal remarcar que els percentatges que es dedueixen dels pocs útils de què es disposava al 1954 no són gaire diferents dels que ara podem presentar, amb 190 útils. Aquesta similitud avalaria la hipòtesi de la unitat de les primeres troballes amb les que podem presentar avui, malgrat que unes poques de les aportacions són sospitoses d'haver estat recollides fora del nucli inicial senyalat per F. Riuró.

Presentem un resum de les característiques de la indústria de *Cal Coix*, tinguent en compte la totalitat de les troballes, ja que, com hem vist, pensem que la major part de la indústria lítica és del mateix moment. El ganivet de sílex, la punta de fletxa i el perforador són per nosaltres, tal i com veiem ara el problema, intrusions posteriors, cosa que vindria senyalada també pel fet d'ésser d'un sílex molt poc patinat, al contrari de la resta de la indústria.

A *Cal Coix* hi ha pocs raspadors (9'21 %), dels quals més de la meitat (6'5 %) són carenats. Les rascadores (17'6 %) i els denticu-

lats (15'1 %) hi són ben representats, amb percentatges notables i similars, tal com passava a *Can Crispins*. Els abruptes, a l'igual també que a *Can Crispins*, són molt variats i poc significatius. Hi ha una lamineta de dors marginal, invers, probable lamineta Dufour, que, juntament amb els raspadors, rascadors i denticulats carenats, ens podria ja orientar cap a l'Aurinyacià.

Però allò que, en definitiva, ens fa considerar Aurinyacià el jaciment de *Cal Coix* és el 44'4 % de burins, entre els quals 7 (3'5 %) són de cops latero-transversals amb retoc de parada, o sigui, burins arquejats o «busqués», que es venen considerant com uns dels fòssils directors de l'Aurinyacià Evolucionat, datació de la qual no des- deix la major part de la resta de l'utillatge.

A més, 2 burins (1 %) són de cops laterals amb retoc de parada, 1 de cops transversals sobre retoc lateral, amb retoc de parada, 1 de cop lateral sobre retoc transversal, també amb retoc de parada i 15 (7'5 %) són de cops latero-transversals.

La major part d'aquests burins són magnífics exemplars, robustos i ben definits, com no n'existeixen a cap altre jaciment, i donen a *Cal Coix* una gran originalitat.

No falten exemplars de burins arquejats, d'un cop lateral i múltiples de transversals, sobre ascla gruixuda, que tant es poden considerar burins com raspadors de morro estret, confusió que és habitual que es produeixi en certs jaciments aurinyacians, en els quals no hi ha solució de continuïtat entre aquests dos tipus d'útils.

Els burins arquejats són presents a *l'Arbreda* (Serinyà), a *Can Crispins* i a *Can Font-Guardiola* (Llagostera), però en tots aquests llocs són rars, ben al contrari del que passa a *Cal Coix*.

Així, doncs, per nosaltres *Cal Coix* és un jaciment aurinyacià, de fàcies diferent de la de l'Aurinyacià de Serinyà i de *Can Crispins*, probablement posterior a l'Aurinyacià Evolucionat de *l'Arbreda*, i que no té cap més paral·lel a Catalunya, llevat del jaciment de superfície de *Bruguera* (Llagostera), encara mal conegut. Es podria datar provisionalment cap al 25.000 a.Cr.

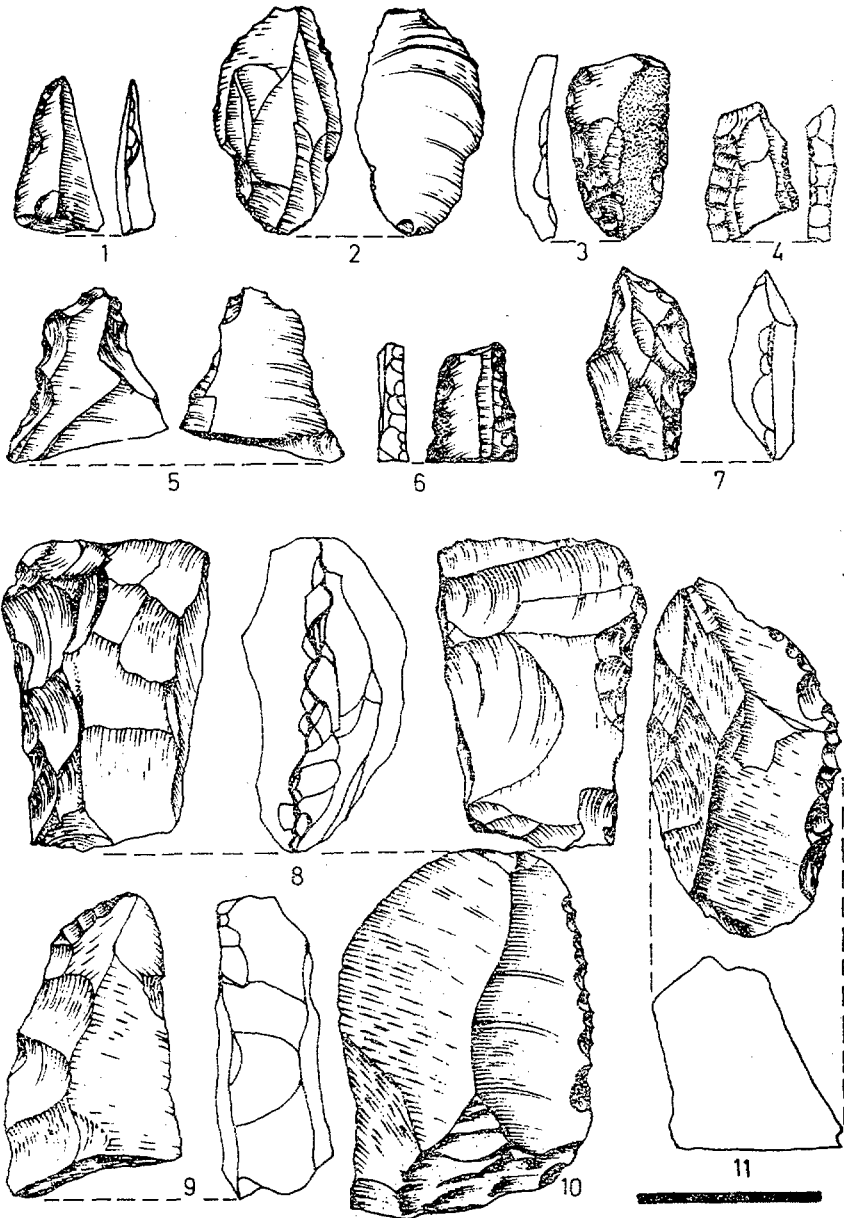

Fig. 1. — 1 (CC-981) i 2 (CC-2031), rascadores marginals. — 3 (CC-188) i 4 (CC-311), rascadores laterals. — 5 (CC-464), rascadora denticulada i burí sobre retoc. — 6 (CC-1142), rascadora lateral. — 7 (CC-1495), 8 (CC-785) i 9 (CC-1657), rascadores laterals carenades. — 10 (CC-138), rascadora denticulada marginal. — 11 (CC-353), rascadora denticulada carenada

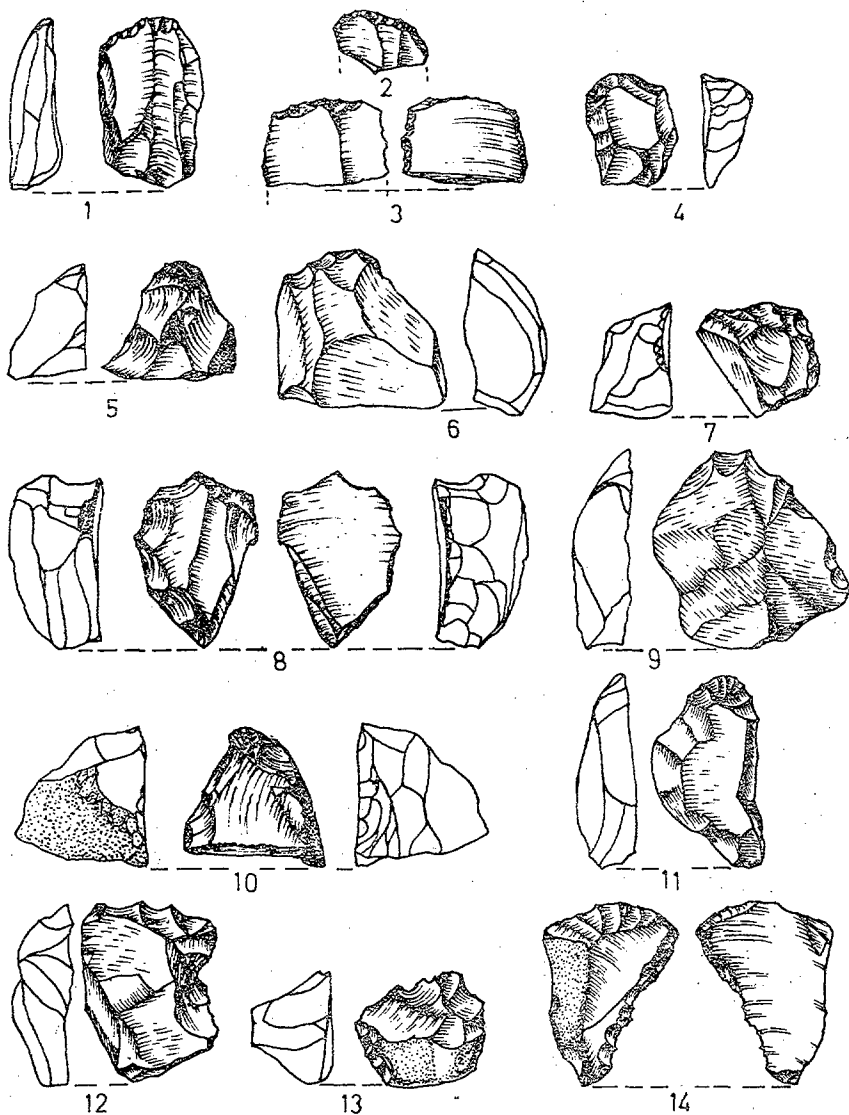

Fig. 2. — 1 (CC-1679) i 2 (CC-1264), raspadors frontals. — 3 (CC-1456), raspador frontal amb retoc lateral — 4 (CC-485), raspador frontal amb retoc lateral, carenat. 5 (CC-1112), 6 (CC-1131) i 7 (CC-2880), raspadors frontals carenats. — 8 (CC-1462), raspador frontal carenat i burí de cops laterals. — 9 (CC-155), 11 (CC-516) i 12 (CC-1780), raspadors denticulats. — 10 (CC-1577), raspador de morro destacat, carenat. — 13 (CC-2174), raspador denticulat, carenat. — 14 (CC-352), raspador frontal de retoc lateral i burí pla.

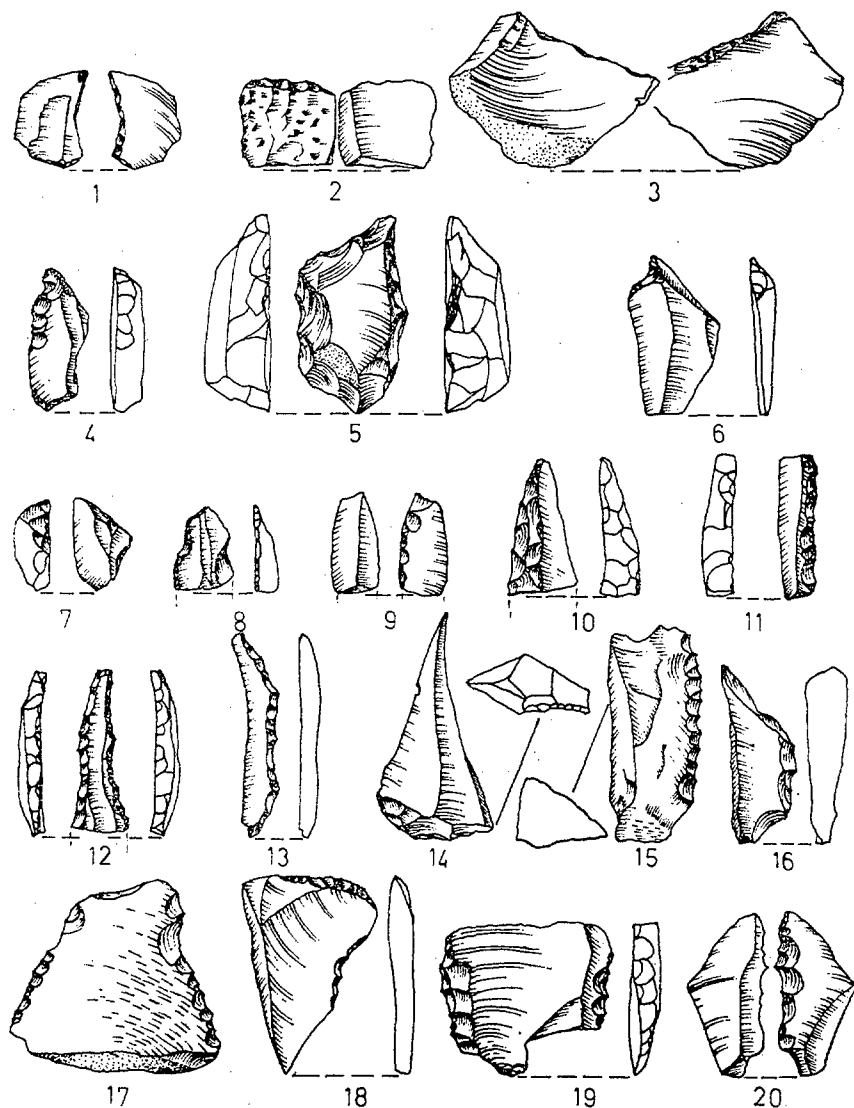

Fig. 3. — 1 (CC-198) i 2 (CC-1341), abruptes. — 3 (CC-2845), abrupte o burí pla sobre retoc. — 4 (CC-838), bec-punta de dors. — 5 (CC-1654), rascadora bilateral, transversal, carenada. Perforador. — 6 (CC-2052), perforador. — 7 (CC-1026), truncadura obliqua. — 8 (CC-549) i 9 (CC-1620), fragments de laminetes de dors marginal. — 10 (CC-500), fragment de punta de dors. — 11 (CC-1578), fragment de lamineta de dors. — 12 (CC-1295), lamineta de doble dors. — 13 (CC-396), punta de dors o lamineta de cop de burí. — 14 (CC-1093), truncadura. — 15 (CC-2876), 16 (CC-644) i 17 (CC-154), rascadores laterals denticulades. — 18 (CC-225), raspador frontal. — 19 (CC-1919), rascadora bilateral denticulada. — 20 (CC-990), rascadora lateral denticulada.

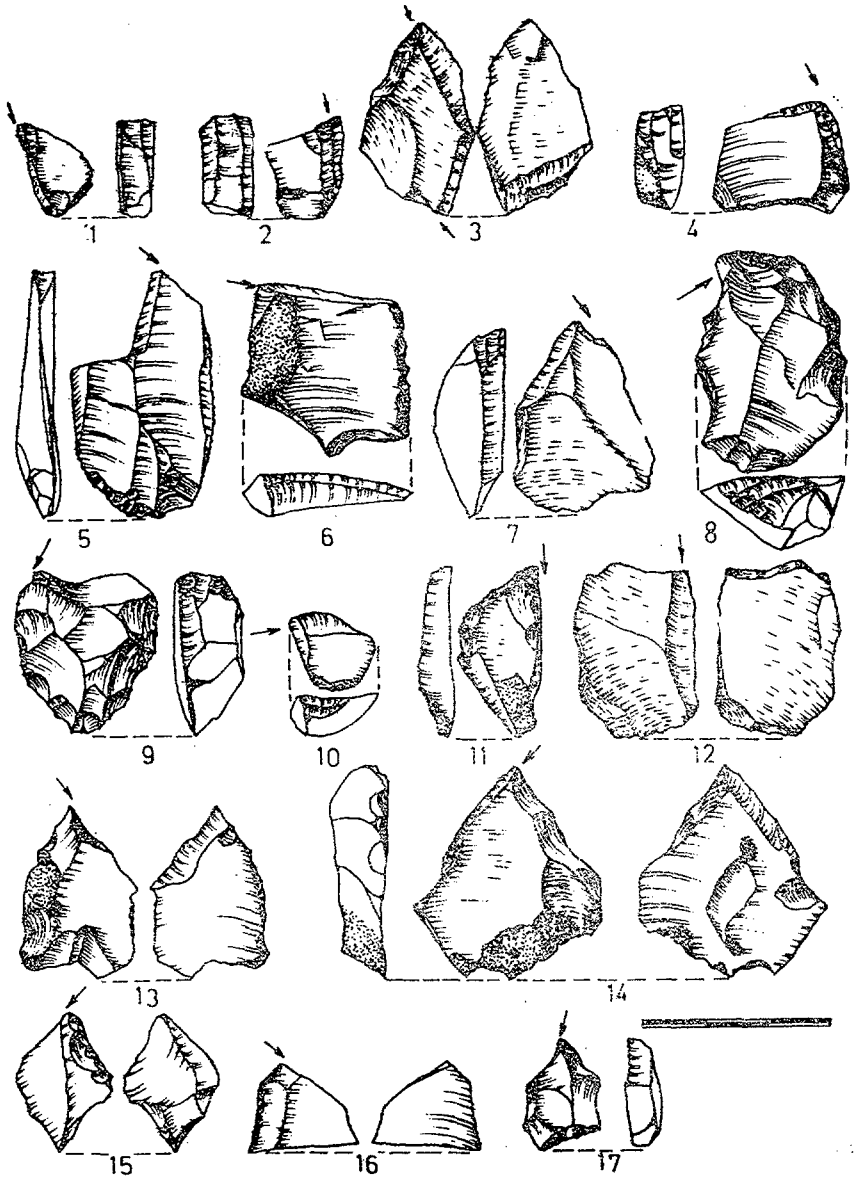

Fig. 4. — 1 (CC-848), 6 (CC-1435), 7 (CC-1450), i 10 (CC-2908), burins sobre pla natural. — 2 (CC-992), 4 (CC-1393), 5 (CC-1430), burins sobre trencat. — 3 (CC-1166), burí sobre pla natural, doble. — 8 (CC-1572), burí de cops latero-transversals. — 9 (CC-2838), burí de cop laterals. — 11 (CC-836) i 12 (CC-2368), burins de cops laterals sobre retoc transversal. — 13 (CC-1564), 14 (CC-2030), 15 (CC-2112), 16 (CC-2171) i 17 (CC-2353), burins de cop lateral sobre retoc lateral.

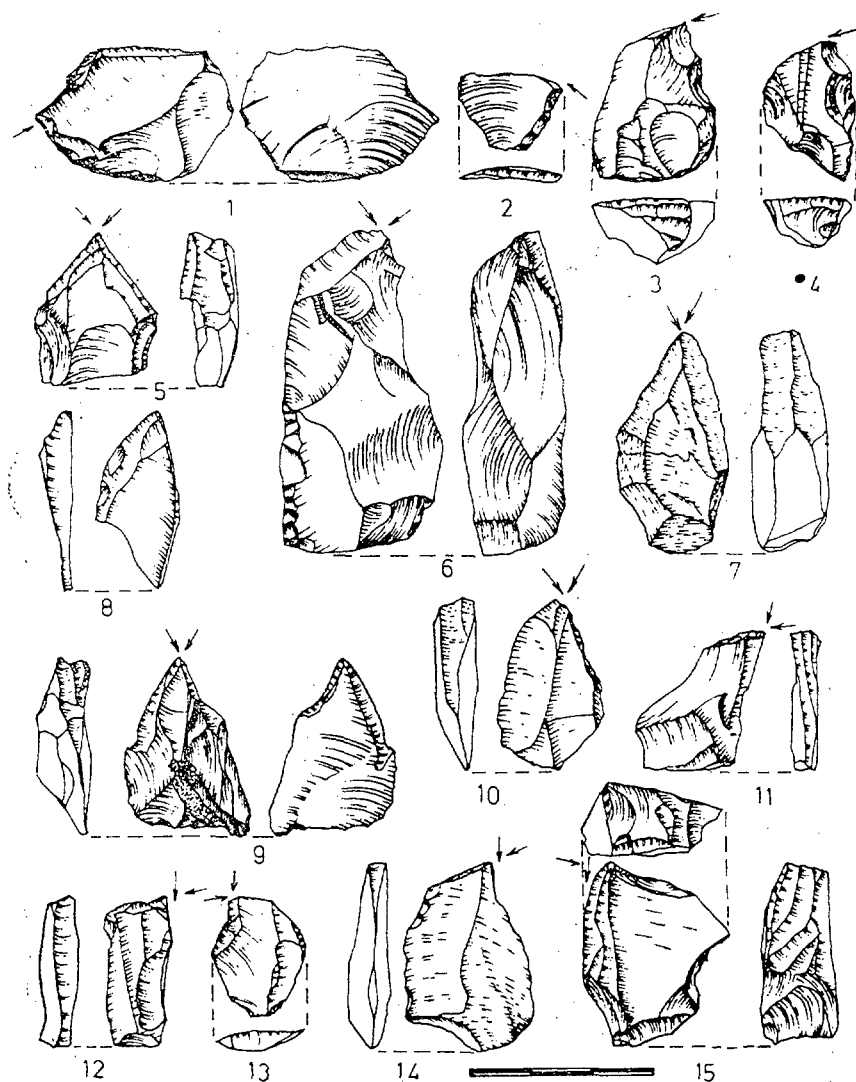

Fig. 5. — 1 (CC-888), 2 (CC-1071), 3 (CC-2033) i 4 (CC-2064), burins de cops transversals sobre retoc lateral. — 5 (CC-736), 6 (CC-787), 7 (CC-2040), 8 (CC-2151), 9 (CC-1286) i 10 (CC-2897), burins de cops laterals. — 11 (CC-1044), 12 (CC-983), 13 (CC-2197), 14 (CC-1134) i 15 (CC-2837), burins de cops latero-transversals.

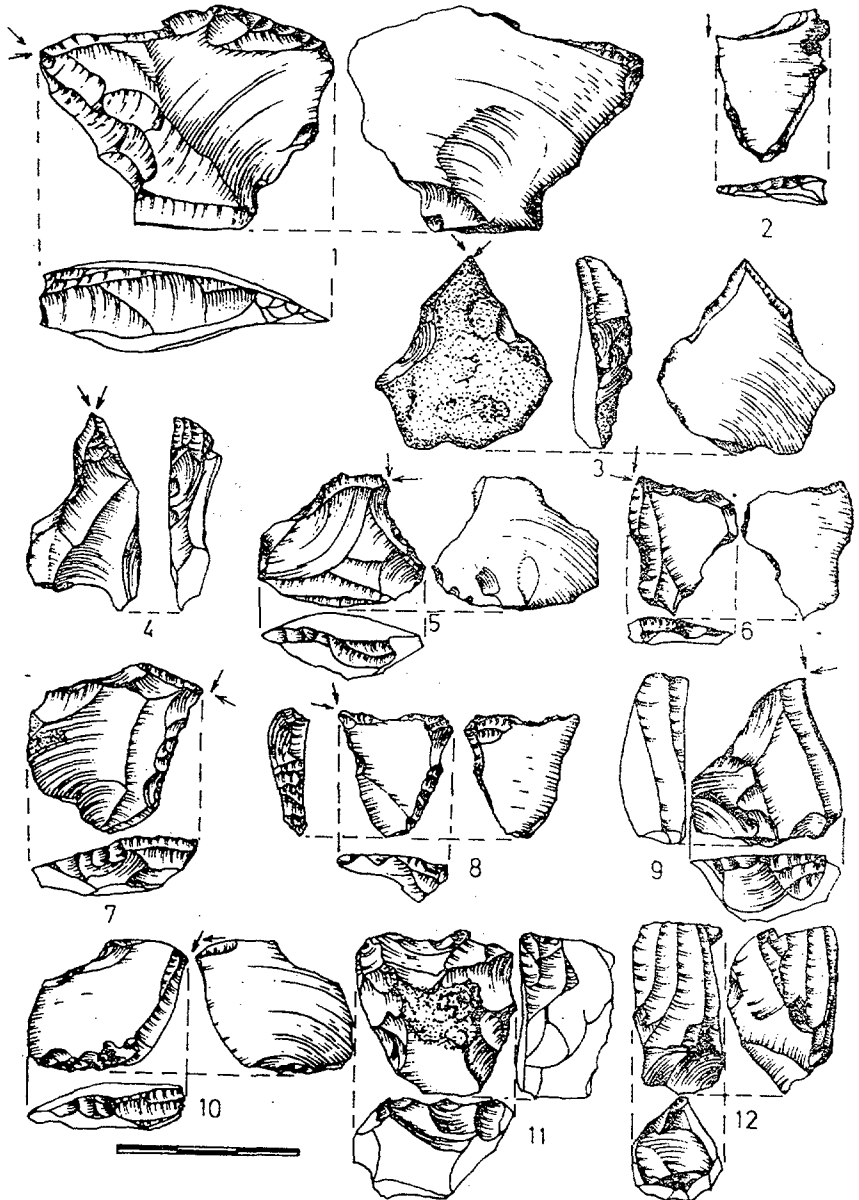

Fig. 6. — 1 (CC-1283), burí de cops latero-transversals. — 2 (CC-2054), burí de cops laterals sobre retoc transversal. — 3 (CC-1101) i 4 (CC-2041), burins de cops laterals amb retoc de parada. — 5 (CC-384), 6 (CC-392), 7 (CC-887), 8 (CC-951), 9 (CC-2835) 10 (CC-2032), burins de cops latero-transversals amb retoc de parada. — 11 (CC-268) i 12 (CC-1379), burins nucleiformes.

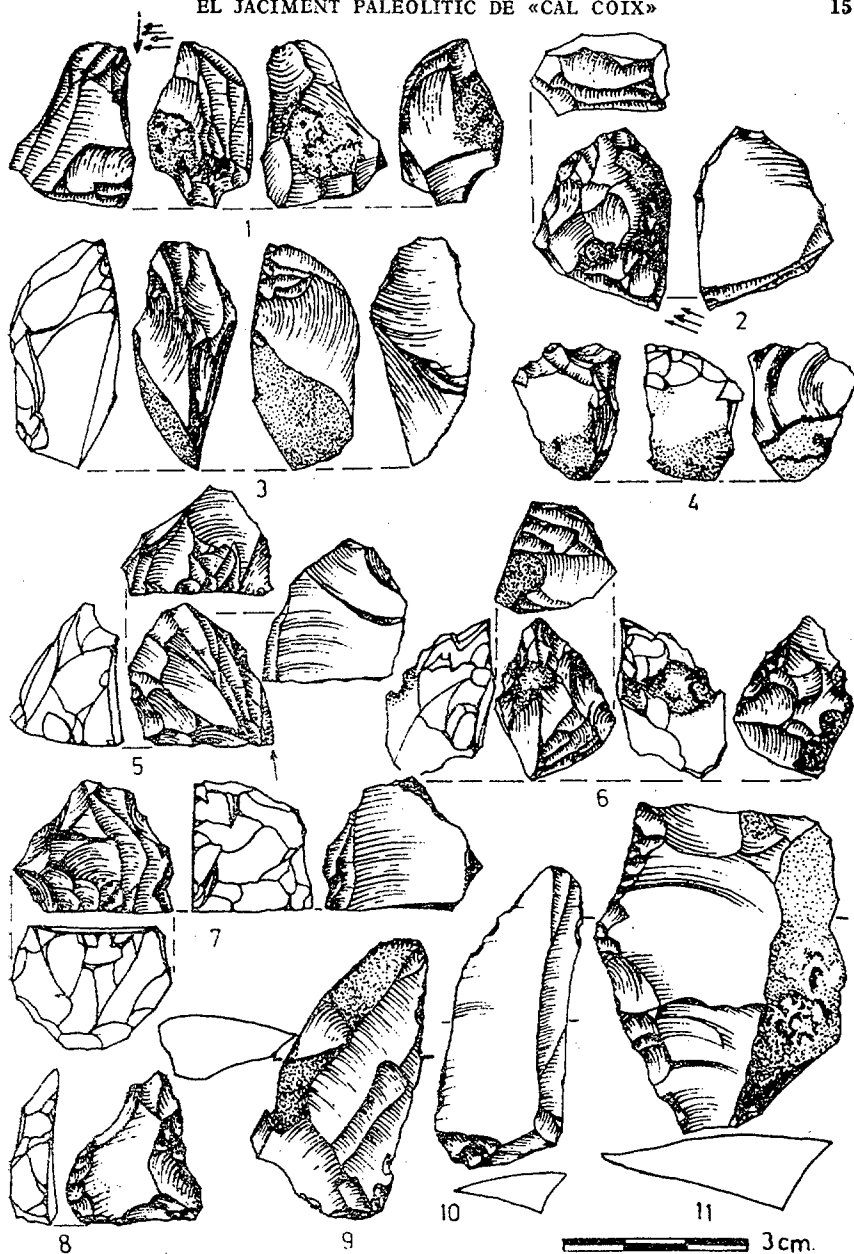

Fig. 7. — 1 (CC-13), burí de cops latero-transversals, nucleiforme. — 2 (CC-51), raspador frontal amb retoc lateral oposat a burí sobre pla natural. — 3 (CC-16), raspador de morro destacat, carenat. — 4 (CC-88), raspador denticulat, carenat. — 5 (CC-14), raspador frontal carenat. — 6 (CC-50), raspador de morro ogival, carenat. — 7 (CC-55), nucli o raspador frontal denticulat. — 8 (CC-48), punta simple. — 9 (CC-20) i 10 (CC-19), rascadores denticulades marginals. — 11 (CC-62), rascadora lateral.

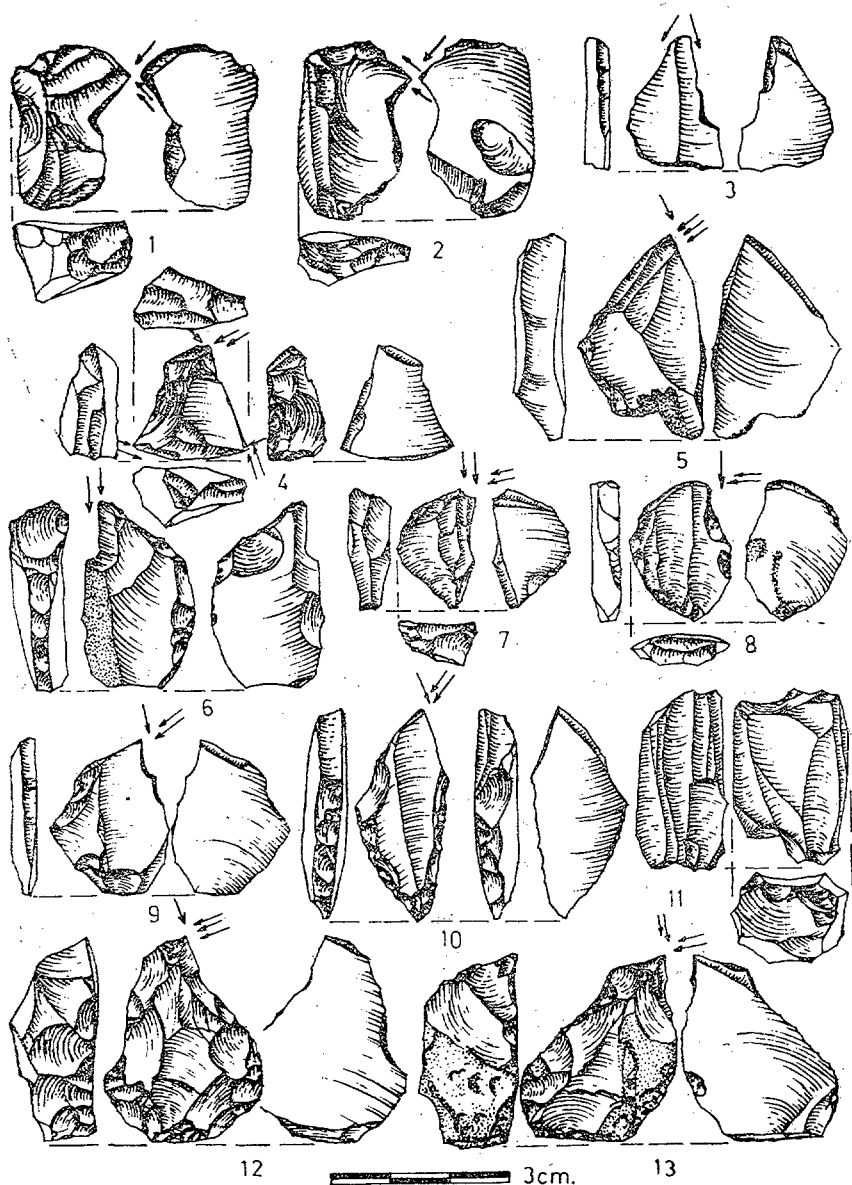

Fig. 8. — 1 (CC-12), burí de cops latero-transversals oposat a raspador frontal carenat. — 2 (CC-46) i 7 (CC-10), burins de cops latero-transversals. — 3 (CC-5) i 5 (CC-7) burins de cops laterals. — 4 (CC-8), burí triple, de cop lateral sobre retoc transversal, de cops laterals i de cops latero-transversals. — 6 (CC-4), 8 (CC-47), 9 (CC-9) i 12 (CC-16), burins de cops latero-transversals amb retoc de parada. — 10 (CC-10) i 13 (CC-17), burins de cops laterals amb retoc de parada. — 11 (CC-49), nucli prismàtic.

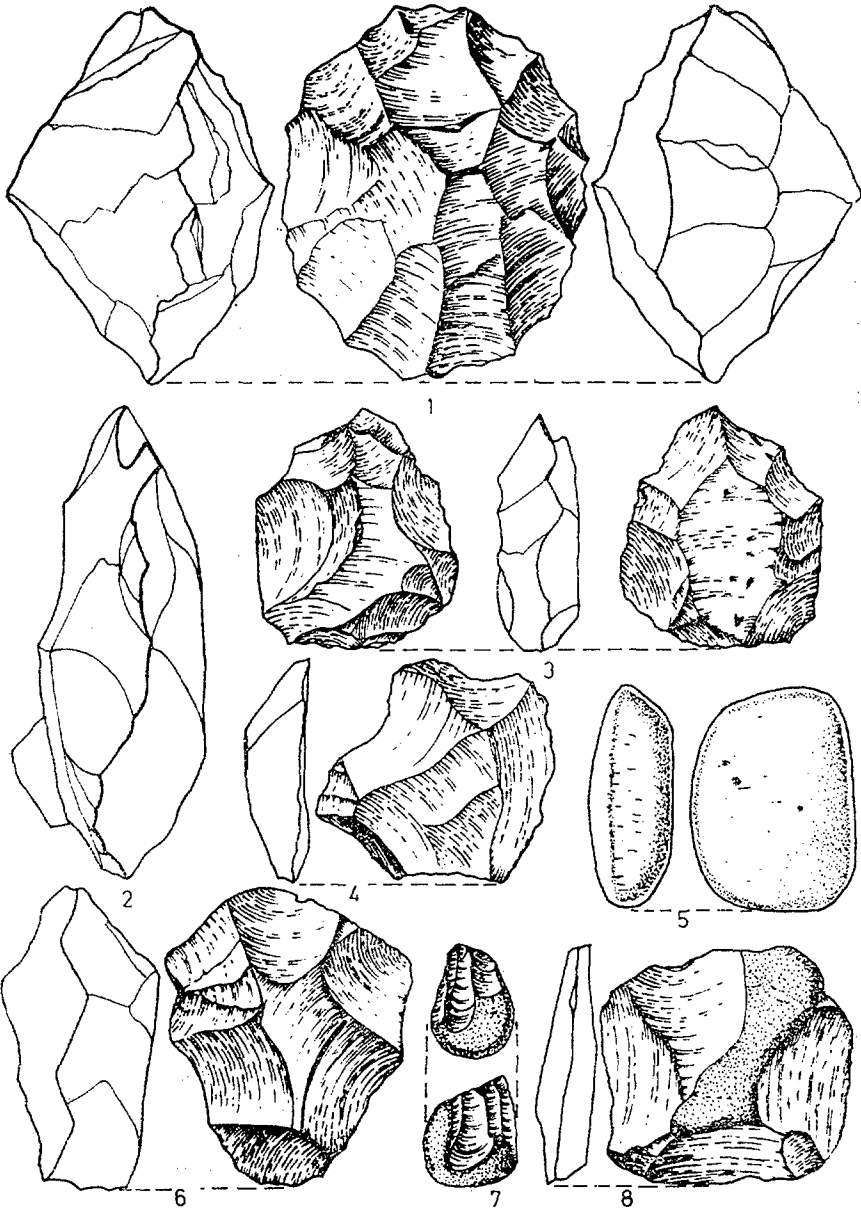
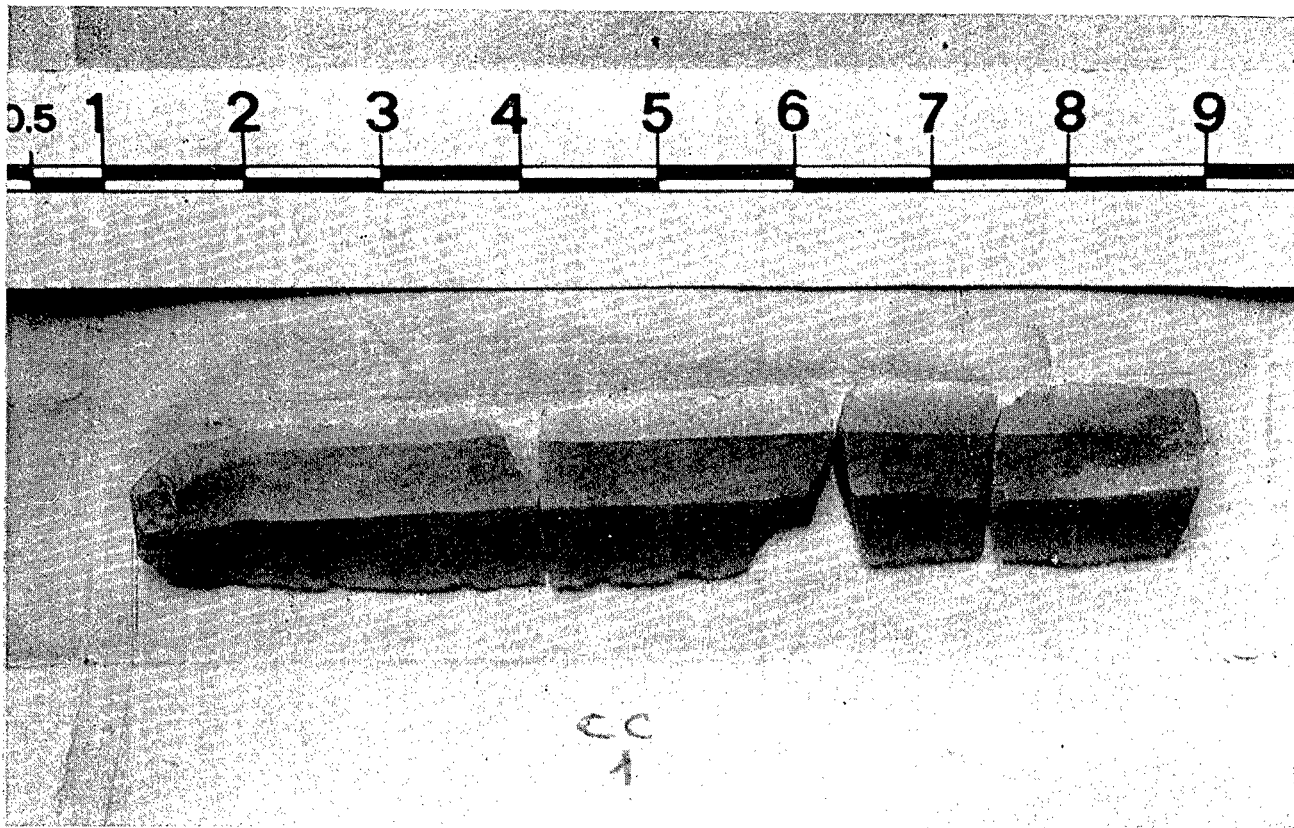

Fig. 9. — 1 (CC-2248), disc de quarz amb extraccions centrípetes i bifacials. — 2 (CC-791), gran ascla amb extraccions bilaterals i bifacials. — 3 (CC-886), ascla-disc amb extraccions bilaterals i bifacials. — 4 (CC-1434) i 8 (CC-1433), ascles levallois. — 5 (CC-456), palet polimentat. — 6 (CC-2253), ascla gruixuda amb extraccions centrípetes a la cara dorsal. — 7 (CC-1292), nucli oònic sobre petit mòdul de sílex. Només els números 5 i 7 es poden considerar peces aurinyacianes. Totes les altres deuen correspondre al Paleolític Mitjà o Inferior, i es poden sumar a les nombroses troballes que d'aquests períodes s'han fet a la Comarca de la Selva.

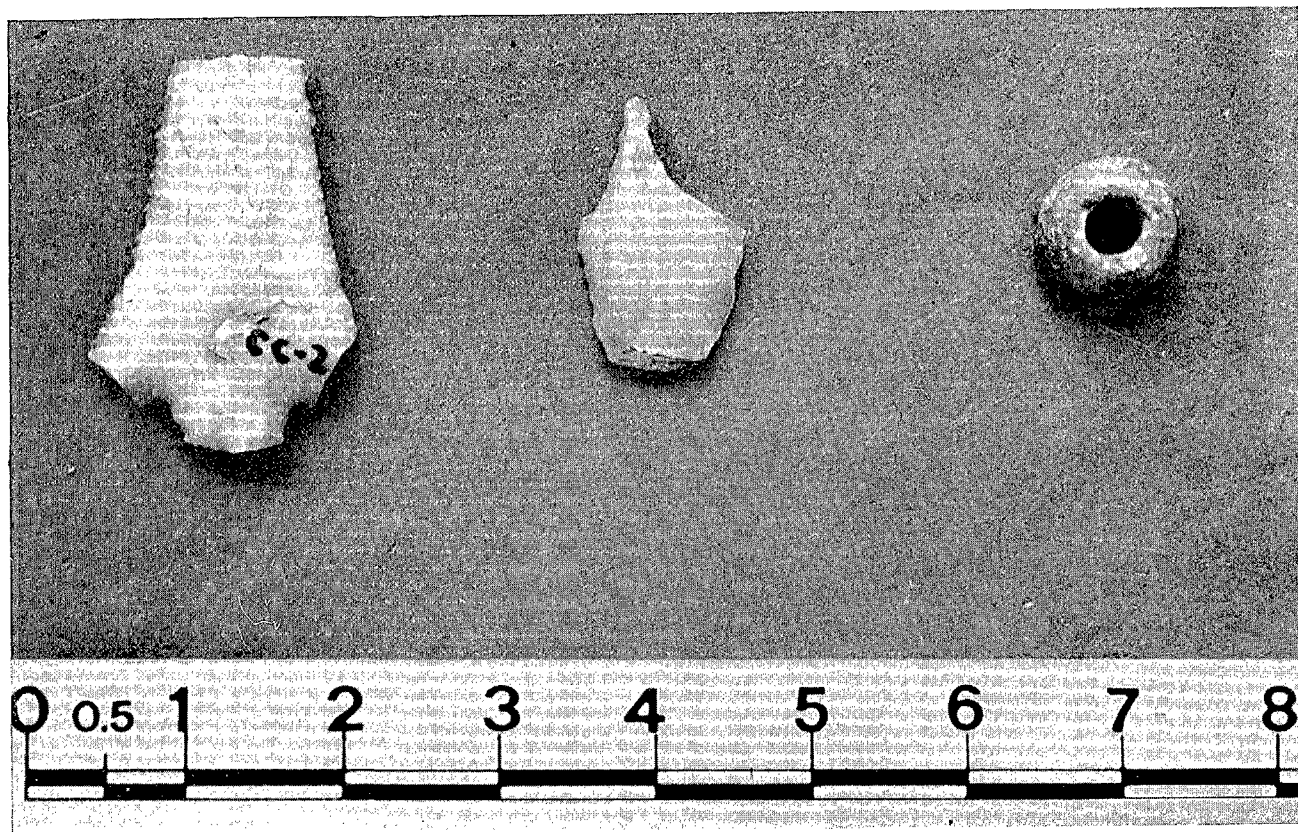
CAL COIX (Maçanet de la Selva)

RESUM DE LA INDÚSTRIA LÍTICA, SEGONS LA LLISTA TIPOLÒGICA
DE G. LAPLACE

1) ORDRE DELS SIMPLES I SOBREELEVATS	85 (43 %)
A) GRUP DE LES RASCADORES	35 (17'6 %)
R11 Rascadora marginal	14 (7 %)
R21 Rascadora lateral	11 (5'5 %)
R22 Rascadora transversal	1 (0'5 %)
R311 Rascadora carenada marginal	2 (1 %)
R321 Rascadora carenada lateral	7 (3'5 %)
B) GRUP DE LES PUNTES	2 (1 %)
P21 Punta simple	2 (1 %)
C) GRUP DELS RASPADORS	18 (9'2 %)
G11 Raspador frontal simple	4 (2 %)
G12 Raspador frontal amb retoc lateral	1 (0'5 %)
G311 Raspador carenat frontal simple	8 (4 %)
G312 Raspador carenat frontal amb retoc lat.	3 (1'5 %)
G322 Raspador carenat de morro destacat	2 (1 %)
D) GRUP DELS DENTICULATS	30 (15'15 %)
D13 Rascadora denticulada marginal	3 (1'5 %)
D21 Osca	6 (3 %)
D23 Rascadora denticulada	15 (7'5 %)
D24 Punta denticulada	1 (0'5 %)
D25 Raspador denticulat	2 (1 %)
D323 Rascadora carenada denticulada	1 (0'5 %)
D325 Raspador denticulat carenat	2 (1 %)
2) ORDRE DELS ABRUPTES	20 (10'1 %)
A) GRUP DELS ABRUPTES	2 (2 %)
A2 Abrupte profund	4 (2 %)
B) GRUP DE LES TRUNCADURES	4 (2 %)
T21 Truncadura normal	3 (1'5 %)
T22 Truncadura obliqua	1 (0'5 %)
C) GRUP DELS BECS	4 (2 %)
BC1 Bec-truncadura	2 (1 %)
BC2 Bec-punta de dors	1 (0'5 %)
D) GRUP DE LES PUNTES DE DORS	1 (0'5 %)
PD23 Punta de dors total	1 (0'5 %)
E) GRUP DE LES LAMINETES DE DORS	7 (3'5 %)
LD11 Lamineta de dors marginal	2 (1 %)
LD21 Lamineta de dors	4 (2 %)
LD22 Lamineta de doble dors	1 (0'5 %)

Fig. 10. — Ganivet de sílex de secció trapezoidal, post-paleolític.

Fig. 11. — Punta de fletxa de sílex, perforador de sílex i gra de collar, post-palcolítics.

3) ORDRE DELS PLANS ... .. 2 (1 %)

GRUP DELS FOLIACIS

F11 Rascadora foliàcea ... .. 1 (0'5 %)

F323 Peça foliàcea bifacial pedunculada ... .. 1 (0'5 %)

4) ORDRE DELS BURINS ... .. 88 (44'4 %)

GRUP DELS BURINS

B11 Burí sobre pla natural ... .. 26 (13 %)

B21 Burí de cop lateral sobre retoc transversal . . . 4 (2 %)

B22 Burí de cop lateral sobre retoc lateral ... 7 (3'5 %)

B23 Burí de cop transversal sobre retoc lateral . . . 10 (5 %)

B31 Burí de cops laterals ... .. 15 (7'5 %)

B32 Burí de cops latero-transversals ... .. 15 (7'5 %)

B421 Burí de cop lateral sobre retoc transversal,
amb retoc de parada ... .. 1 (0'5 %)

B423 Burí de cop transversal sobre retoc lateral,
amb retoc de parada ... .. 1 (0'5 %)

B431 Burí de cops laterals amb retoc de parada . . . 2 (1 %)

B432 Burí de cops latero-transversals, amb retoc
de parada ... .. 7 (3'5 %)

5) ORDRE DELS ESCATATS ... .. 3 (1'5 %)

GRUP DELS ESCATATS

E1 Peça escatada ... .. 3 (1'5 %)

ÚTILS DOBLES. — Llurs percentatges ja han estat acumulats en els tipus primaris que els correspon

B31 — P21 Burí de cops laterals oposat a punta simple 1

B11 — 823 Burí sobre pla natural i burí de cop transversal sobre retoc lateral, oposats 1

D24 — G11 Punta denticulada oposada a raspador frontal simple 1

B22 — B32 — B31 Burí de cop lateral sobre retoc lateral, burí de cops latero-transversals i burí de cops laterals 1

G311 — B331 Raspador frontal carenat simple i burí de cops laterals 1

G312 — B11 Raspador frontal carenat amb retoc lateral oposat a burí sobre pla natural 1

TOTAL D'ÚTILS 190

(198 tipus primaris)

DIVERSOS

Gran làmina de sílex melat, secció trapezoidal (ganivet) 1

Palet de pissarra perforat 1

Rierenc polit, de quarsita 1

Placa de pissarra polida	1
Pic sobre rierenc d'esquist cristalí, de dues extraccions i base polimentada	1
Probable pedrenyal d'arma de foc	1
Petit chopping-tool sobre rierenc de quars	1
Gran esclat de quarts, amb senyals d'utilització	1
Disc de quars, amb extraccions bifacials i centrípets	1
Esclat amb extraccions bifacials, de quars	1
Esclat de quars amb extraccions centrípets ventrals	1
Esclat de sílex amb extraccions ventrals bilaterals	1
Esclats levallois, de pòrfid	2

CAL COIX

RESUM DE LA TOTALITAT DE LES TROBALLES

Tipus primaris	sílex	140	190	
		quars		50
Otlis diversos	sílex	3	14	
		pissarra		2
		quarsita		1
		esquist		1
		quars		5
	pòrfid	2		
Ganivets de dors natural, en quars			2	
Nuclis	quars	4	20	
		informes		8
		prismàtics		1
		cònics		2
	sílex	2 plans de percussió en angle diedre	2	
Laminetes amb cresta	quars	2	21	
		sílex		19
Laminetes	quars	10	45	
		sílex		34
		crystal·l de roca		1
Làmines o fragments	quars	7	11	
		sílex		3
		altres materials		1
Laminetes de cop de burí, de sílex			2	

Fragments de rierenc	}	pissarra	2	
		sílex	1	
		quars	6	
		esquist	1	14
		granit	1	
		altres materials	1	

Esclats	}	sílex	209	
		quars	292	
		cristall de roca	8	
		quarsita	2	
		pissarra	2	532
		calcàrea	3	
		ortosa	1	
		granit	6	
altres materials	9			

Esquerdissos	}	sílex	617	
		quars	915	
		cristall de roca	10	
		calcàrea	1	
		ortosa	1	1.567
		quarsita	5	
		granit	1	
		altres materials	17	

TOTAL DE LA INDÚSTRIA LÍTICA 2.418

Rierencs	}	sorrenca	1	
		quars	4	
		quarsita	1	10
		altres materials	4	

Esclats i esquerdissos de talla dubtosa	}	quars	79	
		ortosa	8	
		cristall de roca	2	125
		granit	4	
		altres materials	32	

Esquerdissos d'os, probablement recents 10

Fragments de petxina 6

Dents 1

Fragments de ceràmica, a torn i a mà 283

TOTAL DELS OBJECTES NUMERATS 2.835

Sense numerar: moneda, ganivet de ferro, fragments de vidre i de ceràmica recent, peça de collar de vidre, etc.

Màteria prima de la indústria lítica	}	sílex	43'2 %
		quars	53'5 %
		cristall de roca	0'3 %
		altres materials	2'5 %

BIBLIOGRAFIA

- COROMINAS PLANELLAS, J. M.^a 1953 i 1954, *Las metamorfosis de un pueblo. Topografía médica de Serriñá*, A.I.E.G., VIII, 1953, pàgs. 131-186, i IX, 1954, pàgs. 49-96.
- PALOL, P. DE 1948, *Museo Arqueológico Provincial de Gerona. Ingresos de 1948*, A.I.E.G., III, 1948, pàgs. 271-272.
- PERICOT, L. I OLIVA, M. 1952, *Actividades de la Comisaría Provincial de Excavaciones Arqueológicas de Gerona en 1952*, A.I.E.G., VII, 1952, pàgs. 355-364.
- OLIVA PRAT, M. 1954, *La labor de la Comisaría Provincial de Excavaciones Arqueológicas de Gerona durante los años 1952-1953*. Ministerio de Educación Nacional, Dirección General de Bellas Artes, Comisaría General de Excavaciones Arqueológicas. Informes y Memorias, n.º 30, Madrid, 1954, 63 pàgs. i 23 làms.
- OLIVA PRAT, M. 1959, *Actividades de la Delegación de Excavaciones y del Servicio Provincial de Investigaciones Arqueológicas, Conservación y Catalogación de Monumentos de la Excma. Diputación de Gerona, en 1959*, A.I.E.G., XIII, 1959, pàgs. 365-389 amb 34 figs. i VIII làms.
- OLIVA PRAT, M. 1960, *Tesela Arqueológica. Más sepulcros de fosa en el «Puig d'En Roca». Nuevos hallazgos en «Cal Coix» (Massanet de la Selva)*, «Revista de Gerona», 13, 1960, pàgs. 73-74.
- RIURÓ, F. 1953-1954, *La estación taller al aire libre de «Cal Coix», «Ampurias»*, XV-XVI, Barcelona, 1953-1954, pàgs. 307-315, amb 5 figs.
- SOLER I MASFERRER, N. 1977, *El jaciment prehistòric de Can Crispins, «Cypsela»*, II, Servei d'Investigacions Arqueològiques, Girona, 1977, pàgs. 7-47 amb 26 figs.
- SOLER I MASFERRER, N. 1981, *Les primeres indústries del Paleolític Superior al Nord de Catalunya. L'Aurinyacià del Reclau-Viver*, Estudi General, n.º 1, Vol. I, Col·legi Universitari de Girona, 1981, pàgs. 13-30 amb 6 figs.
- SOLER I MASFERRER, N. 1982, *El jaciment prehistòric de Can Crispins i l'Aurinyacià de Catalunya*, «Cypsela», IV, Centre d'Investigacions Arqueològiques, Girona, 1982, pàgs. 7-30 amb 18 figs.
- SOLER I MASFERRER, N. 1982, *Els jaciments aurinyaciàns de Catalunya*, 4 Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, Estat actual de la recerca arqueològica a l'Istme Pirinenc, Puigcerdà, 1982, pàgs 57-83 amb 15 figs.